

Ağustos 2018

#3

Aylık Enerji Bülteni

31/08/2018

Can Hakyemez | hakyemez@tskb.com.tr

TSKB Ekonomik Araştırmalar

Aylık Enerji Bülteni

Ağustos 2018

#3

Can Hakyemez | hakyemez@tskb.com.tr

TSKB Ekonomik Araştırmalar

Türkiye Doğal Gaz Enerji Borsası 1 Eylül'de devreye alınıyor

Doğal Gaz Sürekli Ticaret Platformu (STP) olarak adlandırılan doğal gaz borsası 1 Eylül'de resmi olarak işlemlere başlayacak. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), Organize Toptan Doğal Gaz Satış Piyasası Yönetmeliği kapsamında STP'de verilebilecek teklif fiyatlarının asgari ve azami sınırlarını ve olağandışı durumlarda geçerli olacak fiyatları belirledi. Alınan karara göre STP'de verilecek tekliflerin asgari fiyatı 0 TL/1.000 Sm³ ve azami fiyatı 2.000 TL/1.000 Sm³ olacak. Ayrıca, iletim şirketinin noktasal/bölgesel işlemler hariç olmak üzere "İlave Dengeleyici" sıfatıyla STP'de yapacağı satış yönlü işlemlerde gerçekleşecek eşleşmelerin asgari fiyatı 1.000 TL/1.000 Sm³, alış yönlü işlemlerde gerçekleşecek eşleşmelerin azami fiyatı 1.800 TL/1.000 Sm³ olarak belirlendi.

1 Eylül 2018 tarihinde resmi olarak işlemlere başlayacak olan Doğal Gaz Sürekli Ticaret Platformu yılın 365 günü 24 saat ticarete açık olacak ve burada yapılan doğal gaz ticareti, Günlük Referans Fiyatın (GRF) oluşumunu sağlayacak.

Kurulu Güç Analizi

2017 yılı sonunda 85.200 megavat (MW) ve Haziran ayı sonunda 87.139 MW seviyesine ulaşmış olan Türkiye toplam kurulu gücü, Temmuz ayı sonunda 87.294 MW oldu. 2018 yılının ilk yedi ayı sonunda toplam 2.094 MW'lık bir artış gerçekleşirken bu artışların büyük bir kısmı yenilenebilir santrallerden kaynaklandı. Bu dönemde toplam 1.323 MW kurulu güce sahip lisanssız güneş santralleri devreye girerken 838 MW hidroelektrik santral devreye alındı. Toplam termik kurulu gücünde ise 393 MW'lık bir azalma meydana geldi.

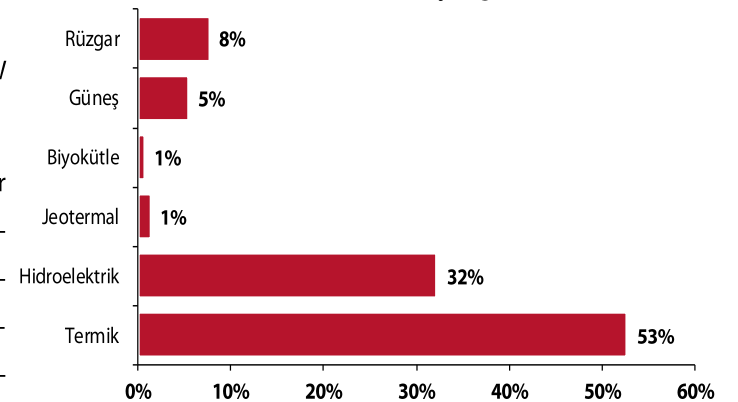
Temmuz ayında Türkiye toplam kurulu gücündeki artış 155 MW olurken, termik santrallerin toplam kurulu gücü 103 MW azaldı.

Temmuz ayında devrede olan santrallerin %47'sini yenilenebilir enerjiden elektrik üreten santraller oluşturmaktadır. Yenilenebilir enerji kaynaklarından hidroelektrik santraller toplam kurulu gücün %32'sini temsil ederken 2017 yılı sonunda %4'lük paya sahip olan güneş santralleri payını Temmuz ayında %5 yükseltti.

Santral Tipi (MW)	2017	Haz-18	Tem-18
Termik	46.352	46.061	45.958
Hidroelektrik	27.273	27.912	28.112
Jeotermal	1.064	1.144	1.164
Biyokütle	575	624	624
Güneş	3.421	4.726	4.744
Rüzgar	6.516	6.671	6.693
Toplam	85.200	87.139	87.294

Kaynak: Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ) Aylık Kurulu Güç Tabloları, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Temmuz-18 Kurulu Güç Dağılımı

Kaynak: TEİAŞ, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Elektrik Üretimi Analizi

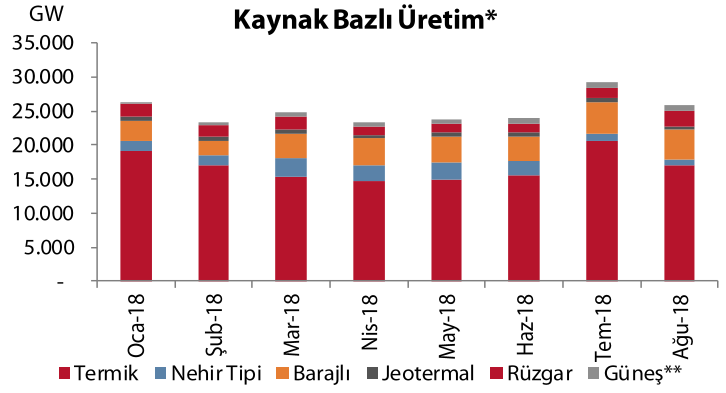
2018 yılı içerisinde Türkiye toplam elektrik üretimi yaklaşık 200 gigavat-saat (GWh), 29 Ağustos itibarıyla Ağustos ayı toplam elektrik üretimi 25,78 GWh olarak gerçekleşti. Temmuz ayı gerçekleşen toplam elektrik üretimi ile karşılaştırıldığında Ağustos ayında gerçekleşen elektrik üretimi Temmuz ayı değerine göre yaklaşık %11,5 civarında azaldı. Bu azalmanın nedeni olarak Ağustos ayının üçüncü haftasındaki Kurban bayramı tatili düşünülmektedir.

Temmuz ayı içerisinde üretilen elektriğin %70'inin arzını sağlayan termik santraller, Ağustos ayı içerisinde toplam elektriğin %66'sını ürettiler. 4 puanlık bu azalmanın nedeni olarak 1 Ağustos itibarıyla elektrik üreten santrallerin kullandığı doğal gazla yapılan %49,5'lik zam görülmektedir. Sistem termik santrallerdeki bu azalmayı rüzgar santralleri ile karşıladı. Temmuz ayında %5'lik bir paya sahip olan rüzgar santralleri Ağustos ayında toplam üretilen elektriğin %9'unu sağladılar. Dikkat çeken bir diğer nokta ise Haziran ayı içerisinde %8'lik bir paya sahip olan nehir tipi santrallerin, Temmuz ve Ağustos aylarında yağışların azalması sebebiyle paylarını %4'e düşürmeleridir.

Ağustos ayı içerisinde lisanslı santrallerin ortalama günlük üretim miktarı 859.236 megavat-saat (MWh) olarak gerçekleşti. Bu ortalama gerçekleşen üretim Temmuz ayı ortalaması ile karşılaştırıldığında %5,9'luk bir azalma görülmektedir. Günlük ortalama üretimin bir önceki aya göre daha düşük olmasının nedeni olarak Ağustos ayı içerisindeki Kurban Bayramı tatili düşünülmektedir.

Ağustos ayında gerçekleşen ortalama günlük tüketim 858.024 MWh olarak gerçekleşti. Ağustos içerisinde en yüksek tüketim 979.215 MWh ile 2 Ağustos Perşembe günü gerçekleşirken en düşük elektrik tüketimi 602.557 MWh 21 Ağustos Salı günü olmuştur.

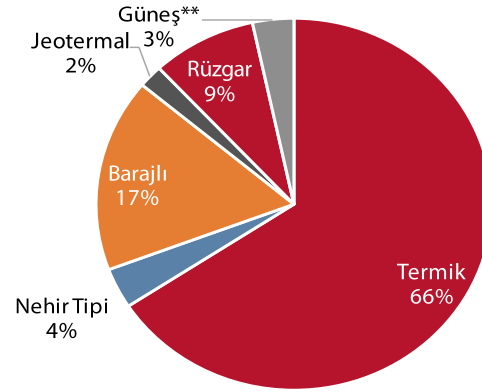
2 Ağustos Perşembe günü lisanslı santrallerde elektrik üretimi toplam 975.198 MWh olurken lisanssız güneş santrallerinin de etkisiyle günlük elektrik üretiminin 1 teravat-saati (TWh) geçtiği öngörülmektedir.

Kaynak: TEİAŞ, YTBS Günlük Raporlar, TSKB Ekonomik Araştırmalar

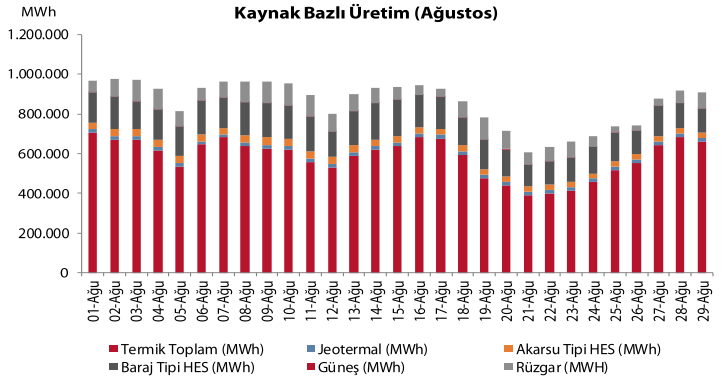
*Ağustos ayı verileri 30 Ağustos'a kadar olan dönemi kapsamaktadır.

**Lisanssız güneş santralleri üretim verileri TEİAŞ tarafından henüz açıklanmadığı için Temmuz ve Ağustos ayları için toplam lisanssız güneş santralleri üretimi Haziran ayı üretimi ile aynı kabul edilmektedir.

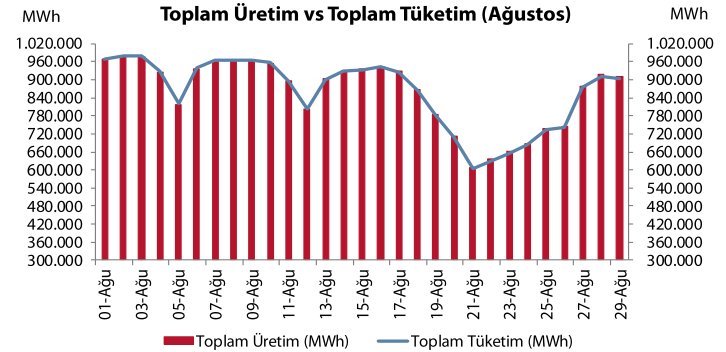

Kaynak: TEİAŞ, YTBS Günlük Raporlar, TSKB Ekonomik Araştırmalar

**Lisanssız güneş santralleri üretim verileri TEİAŞ tarafından henüz açıklanmadığı için Temmuz ve Ağustos ayları için toplam lisanssız güneş santralleri üretimi Haziran ayı üretimi ile aynı kabul edilmektedir.

Kaynak: TEİAŞ, YTBS Günlük Raporlar, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Kaynak: TEİAŞ, YTBS Günlük Raporlar, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Elektrik Fiyat Analizi

1-29 Ağustos döneminde ortalama piyasa takas fiyatı (PTF) ve sistem marjinal fiyatı (SMF) 210 TL/MWh ve 350 TL/MWh aralığında gerçekleşti. İlk 29 gün itibarıyla Ağustos PTF ortalaması 296,77 TL/MWh iken SMF ortalaması 293,39 TL/MWh oldu. En düşük ortalama PTF değeri 258,18 TL/MWh ile 1 Ağustos Çarşamba günü ve en düşük ortalama SMF değeri 213,96 TL/MWh ile 11 Ağustos Cumartesi ortaya çıktı.

Temmuz ayı ortalaması ile karşılaştırıldığında Ağustos ayı ortalamasının Temmuz ayı ortalamasından %42,6 daha yüksek olduğu görünmektedir. Bu artışın en büyük nedeni olarak elektrik üreten doğal gaz santrallerinin kullandığı doğal gaza yapılan %49,5'lik zam düşünülmektedir.

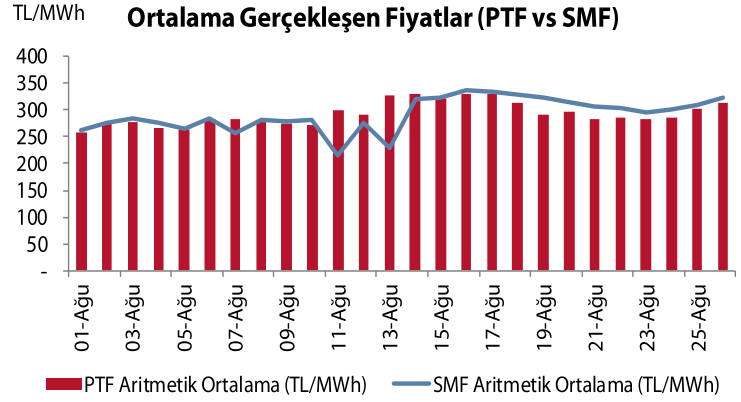
Ağustos ayı içerisinde günlük ortalama PTF analizi yapıldığında pik saatler ortalaması (08.00-20.00 aralığı) günlük ortalama değerden %4,8 oranında daha yüksek gerçekleşti ve 311,10 TL/MWh oldu. En yüksek pik saatler ortalaması olan 358,43 TL/MWh, 29 Ağustos Çarşamba günü karşımıza çıktı.

En düşük pik saatler ortalaması olan 257,77 TL/MWh ise 5 Ağustos Pazar günü kaydedildi.

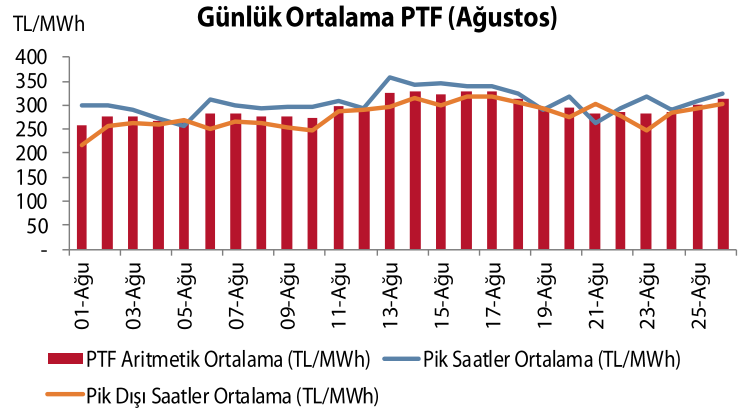
Aynı dönemde gerçekleşen pik dışı saatler ortalaması (20.00-08.00 aralığı) 282,45 TL/MWh'tir. En yüksek pik dışı saatler ortalaması 322,45 TL/MWh ile 29 Ağustos Çarşamba günü gerçekleşirken en düşük pik dışı saatler ortalaması 216,40 TL/MWh ile 1 Ağustos Çarşamba günü kaydedildi.

Yıllık ortalama PTF, 2017 yılında 45,02 USD/MWh olarak gerçekleşirken 2018 yılının ilk sekiz ayında* da 45,02 USD/MWh olarak kaydedildi. 2018 yılının ilk yedi ayı sonunda 44,03 USD/MWh olan elektrik fiyat ortalaması, 1-30 Ağustos döneminde 51,95 USD/MWh olarak gerçekleşti. Dolar/TL paritesinin yükselmiş olmasına rağmen doğal gaz zammının etkisi Ağustos ayında görülmektedir.

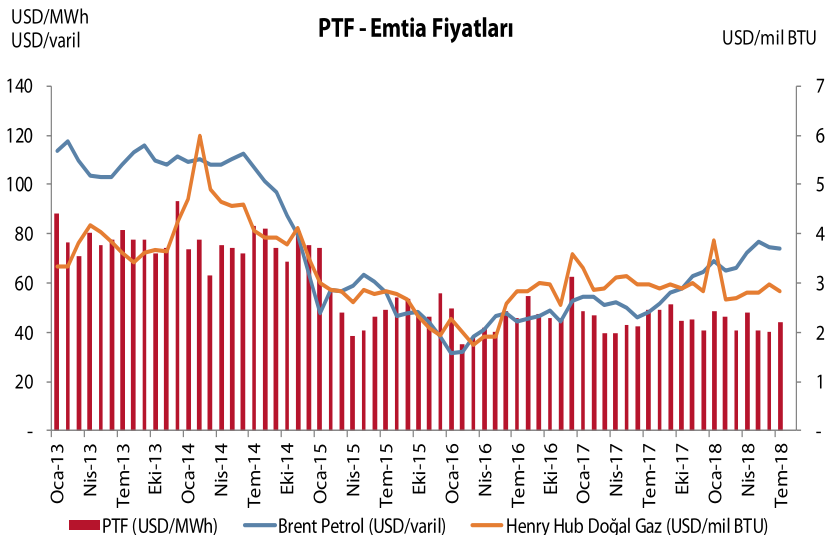
Spot piyasada elektrik fiyatı yandaki grafikte de görüldüğü üzere küresel piyasalardaki Brent petrol ve Henry Hub doğal gaz fiyatları ile doğru orantılı bir şekilde ilerlemektedir.

Kaynak: EPIAŞ, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Kaynak: EPIAŞ, TSKB Ekonomik Araştırmalar

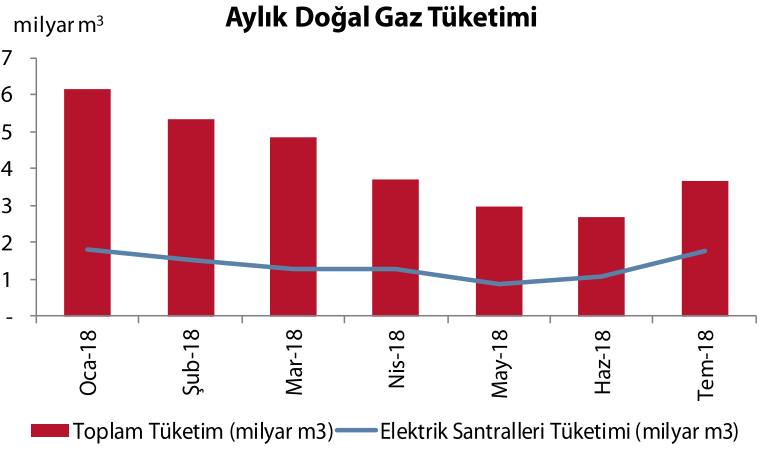

*Ağustos ayı verileri 30 Ağustos'a kadar olan dönem kapsamaktadır.

Kaynak: EPIAŞ, TCMB, Uluslararası Enerji Ajansı (IEA), TSKB Ekonomik Araştırmalar

Doğal Gaz Tüketimi

Haziran ayı içerisinde 2,7 milyar metreküp civarında tüketilen doğal gaz, Temmuz ayında 3,7 milyar civarında tüketildi. Tüketilen doğal gazın Haziran ayında %41'i elektrik üretiminde kullanılırken Temmuz ayında bu oran %48'e yükseldi. Temmuz ayı içerisinde yağış miktarlarının düşük olması nedeniyle hidroelektrik santrallerden üretilen elektriğin azalması ile doğal gaz tüketiminde elektrik üreten santrallerin payının arttığı düşünölmektedir.

Kaynak: ETKB Enerji İstatistikleri Tablosu, EPDK Aylık Doğal Gaz Sektör Raporu, TSKB Ekonomik Araştırmalar

Sektör Haberleri

Yurt İçinden Haberler

- **Hollanda merkezli Marsa Turkey, Tekirdağ'ın Şarköy ilçesinde 2 adet sondaj kuyusu açarak doğal gaz arayacak.** Toplam 375 gün sürmesi planlanan ve 1800 m +/- 50 m kadar ilerlenecek olan sondaj çalışması sonunda doğalgaz bulunması halinde kuyuda üretime geçilecek . (30 Ağustos 2018)
- **Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Haziran ayına ilişkin katı yakıt istatistiklerini açıkladı.** Verilere göre, katı yakıtların Haziran ayında toplam satılabilir üretim miktarları linyitte 6 milyon 631 bin 156 ton, taş kömürü kokunda 367 bin 275 ton ve taş kömüründe 94 bin 289 ton oldu. Teslimat miktarları ise linyitte 6 milyon 889 bin 209 ton, taş kömüründe 2 milyon 723 bin 587 ton ve taş kömürü kokunda 401 bin 637 ton olarak hesaplandı. Üretilen katı yakıtların teslimatları en düşük karşılama oranı %3,5 ile taş kömüründe gerçekleşti. Bu oran, taş kömürü kokunda %91,4 ve linyitte de %96,3 olarak gerçekleşti. (29 Ağustos 2018)
- **Kolin – Kalyon Grubu tarafından Güney Kore Hyundai Tersanesi'ne sipariş edilen LNG depolama ve gazlaştırma terminali 'TURQUOISE' isimli FSRU, denizle buluştu.** Kolin ve Kalyon Grubu'nun, Güney Kore Hyundai Tersanesi'nde sipariş ettiği 1'i opsiyonlu 2 adet LNG depolama ve yeniden gazlaştırma (FSRU – Floating Storage Regasification Unit) gemilerinden ilki olan 'TURQUOISE', Ulsan'da yapılan bir törenle denize indirildi. 'TURQUOISE' isimli FSRU 295 metre boyunda, 46 metre genişliğinde ve 180 bin cbm depolama kapasitesine sahip . (28 Ağustos 2018)
- **Haziran ayında, lisanssız elektrik kaynaklarından elde edilen ihtiyaç fazlası elektrik üretiminde 544 milyon 359 bin lira ödeme yapıldı.** Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun (EPDK) Haziran ayı Elektrik Piyasası Sektör Raporu'na göre, Haziran ayında lisanssız elektrik kurulu gücü 4 bin 844 MW olarak belirlendi. Lisanssız elektrik üretiminde ihtiyaç fazlası satın alınan enerji miktarı 891 bin 289 megavat-saat (MWh) olurken, bunun %97,4'ünü güneş, %1,9'unu biyokütle, %0,4'ünü rüzgâr, %0,2'sini ise hidroelektrik kaynaklar oluşturdu. (27 Ağustos 2018)

- **Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizmasına (YEKDEM) Haziran ayında 1,8 milyar TL ödeme yapıldı.** EPDK'nın hazırladığı Haziran ayı Elektrik Piyasası Sektör Raporu'na göre, YEKDEM kapsamındaki üretim, 5 milyon 879 bin 517 MWh oldu. YEKDEM'in kaynaklara göre dağılımında hidroelektrik 3 milyon 140 bin MWh'lik üretimle bu alandaki toplam üretimin %53'ünü karşıladı. Hidroelektrik 1 milyon 211 bin 336 MWh ile rüzgâr izledi. (27 Ağustos 2018)
- **İmar Barışı düzenlemesi kapsamında bugüne kadar 4 milyonu aşkın başvuru yapılırken, bunların 124'ünü de güneş enerjisi (GES) santralleri oluşturdu.** Yapıların özellikleri ve metrekaresine göre gerçekleştirilen başvurularda, güneş enerjisi santrallerinde MW başına 100 bin lira esas alınarak hesap yapılıyor. (20 Ağustos 2018)
- **Rekabet Kurulu, Alto Holding'e ait Lodos Elektrik Üretim A.Ş.'nin hisselerinin tamamının Cengiz, Mapa, Limak, Ko-loğlu ve Kalyon tarafından devralınması işlemine onay verdi.** Lodos Elektrik, yaklaşık 20 bin kişinin elektrik ihtiyacını karşılayan 24 MW kurulu güce sahip Kemberburgaz Rüzgar Elektrik Santralini işletiyor. (17 Ağustos 2018)
- **Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) tarafından İstanbul 'da Yenikapı açıklarında demirleyecek ve toplamda 240 MW kurulu güce sahip çift yakıtlı (motorin + doğal gaz) gaz türbinleri kullanılarak kurulması planlanan yüzer elektrik santrali ilgili olarak hazırlanan son şekli verilen Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED) Raporu, İnceleme ve Değerlendirme Komisyonunca yeterli bulunup, nihai kabul edildi.** Komisyonun sonuçlandırdığı ÇED Raporu halkın görüş ve önerilerini almak üzere Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünde ve Bakanlıkta on gün görüşe açıldı. Yüzer Elektrik Santrali yılda yaklaşık 1.500 saat çalıştırılarak 360.000 MWh elektrik üretecek. (15 Ağustos 2018)
- **BOTAŞ, elektrik üretimi amaçlı doğal gaz fiyatında uygulanacak dolar kurunu Ağustos ayının ikinci yarısı için, 6,5 TL'ye sabitledi.** BOTAŞ'ın elektrik üretimi amaçlı doğal gaz fiyatında uygulanacak dolar kurunu sabitlemesi, söz konusu santraller açısından oluşan belirsizliği ayın bundan sonraki günleri için kısmen de olsa ortadan kaldırmayı hedefliyor. (14 Ağustos 2018)
- **Enerji yönetimi, dar gelirli vatandaşları korumak üzere, aylık 150 kilovat-saate (kWh) kadar elektrik tüketimi olanların olası zamlardan daha az etkileneceği bir model üzerine çalışıyor.** Enerji yönetimi, olası zamlardan dar gelirliyi korumak üzere bazı modeller üzerinde çalışıyor. 150 kWh'yi aşanlar, daha yüksek bir fiyattan elektrik tüketecek. Bu yolla hem tasarruf sağlanacak, hem dar gelirli korunacak. (10 Ağustos 2018)
- **2017 yılında yapılan rüzgâr YEKA ihalesini kazanan konsorsiyumdan Siemens-Gamesa, yaklaşık 70 milyon euroluk rüzgâr türbini fabrikası yatırımını İzmir'in Aliağa ilçesine kuracak.** Siemens-Gamesa yetkililerinden alınan bilgiye göre, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının yürüttüğü YEKA projesinde ihaleyi kazanarak rüzgâr enerjisi türbini yatırımını hayata geçirmeye hazırlanan şirket, yer arayışı konusundaki çalışmalarını tamamladı. Şirket, yaklaşık 150 kişinin istihdam edileceği fabrika için Aliağa Organize Sanayi Bölgesi'ni (ALOSBİ) tercih etti. ALOSBI'den 40 bin metrekaRELİK arazi satın alan Siemens-Gamesa'nın fabrika için çalışmalara bu ay ve 2019 yılı Kasım ayında da üretime başlayacağı belirtildi. (10 Ağustos 2018)

- **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Türkiye'nin İran'dan doğal gaz ithalatının arz güvenliği için önemli olduğunu ve devam edeceğini söyledi.** Fatih Dönmez katıldığı programda İran ile ticaretin meşru olduğunu söyledi. Konuşmasına üçüncü nükleer santralin Trakya'da planlandığını belirterek devam eden Dönmez, üçüncü nükleer santrali Çin ile birlikte yapacaklarını ifade etti. Dönmez ayrıca, TürkAkım'ın denizdeki yapı çalışmalarının bittiğini, bir gecikmenin söz konusu olmadığını belirtti. Egegaz ve Marmara Ereğlisi terminalerinden sonra bir üçüncü LNG terminalinin Saros'ta planlandığını da sözlerine ekledi. Güneş ve rüzgârın ardından 3. YEKA'nın (Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı) deniz üstünde (off shore) olacağını söyleyen Dönmez, bu konuda çalışmaların bittiğini, en verimli yerlerin Marmara ve Ege'nin kuzeyi olarak görüldüğünü ifade etti. Dönmez, "Deniz üstü RES YEKA yaklaşık 1.000-1.200 MW gücünde olacak. Ekim ayı gibi teklifleri almayı hedefliyoruz." diye konuştu. (9 Ağustos 2018)
- **Yıllık 1 milyon kWh ve üzerinde elektrik tüketen işletme ve sanayiciler üretici şirketlerle anlaşmaya gitmezse yüksek fiyattan elektrik tüketmek zorunda kalacak.** Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), 1 Nisan'da yıllık 50 milyon kilovat-saat tüketimi olan büyük sanayi için son kaynak tedarik uygulaması başlattı. Söz konusu tüketiciler, elektriğini piyasadan tüm maliyetleri içerecek biçimde temin ediyor. Elektrik fiyatı, pazarlıkla belirleniyor. Ardından alım satım konusunda ikili anlaşma imzalanıyor. Tüketici, anlaşma yapmaması halinde ek maliyet üstleniyor. Bu durumda son kaynak tedarikçisi olarak dağıtım bölgesindeki perakende şirketinin kapısını çalıyor. Piyasadan daha pahalıya elektrik satın alıyor. EPDK, bu uygulamayı yeni yıla kalmadan genişletmeyi hedefliyor. Kurum, bu amaçla geçen hafta elektrik dağıtım şirketlerinden bölgelerinde bulunan yıllık 1 milyon kilovatsaat ve üzerinde elektrik tüketen abone sayısını ve tüketimlerini istedi. (9 Ağustos 2018)
- **TürkAkım Doğalgaz Boru Hattı Projesi'nin Avrupa'ya gaz taşınması planlanan 930 kilometrelik ikinci hattının 435 kilometrelik kısmında boru döşeme işlemleri tamamlandı.** Projesi Sözcüsü Aslı Esen İstanbul'da yaptığı toplantıda 7 Ağustos itibarıyla projenin ikinci hattının yarısına yakın kısmında boruların döşenmesi işlerinin tamamlandığını ve Türkiye'de karada inşaat operasyonunun başladıldığını ifade ederken yapılacak alım terminalinin Kırıkköy'de inşa edileceğini belirtti. (9 Ağustos 2018)
- **Saros Körfezi'nde BOTAŞ'ın yeniden gazlaştırmaya terminali (FSRU) için acele kamulaştırma yapılacaktır.** Edirne'nin Saros Körfezi'ne kıyısı bulunan Keşan ilçesine bağlı Sazlıdere köyü sahilinde, BOTAŞ tarafından yapılması planlanan FSRU ve Kara Boru Hattı Projesi için alınan acele kamulaştırma kararı, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın imzasıyla Resmi Gazete'de yayımlandı. (8 Ağustos 2018)
- **Türkiye Elektrik İletim A.Ş. (TEİAŞ), lisanssız elektrik üretim yatırımları için ağustos ayında sağlanabilecek kapasite rakamlarını açıkladı.** Kurumun internet sitesinde yayınlanan kapasite tahsis tablosuna göre, ağustos ayı için çağrı mektubu verilen GES kapasitesi 6 bin 270,41 megavata, RES kapasitesi de 162,74 megavata ulaştı. Böylece, tahsis edilen toplam kapasite 6 bin 433 megavat oldu. (8 Ağustos 2018)

- **Türkiye'nin ikinci petrokimya tesisi fizibilite çalışmaları Nisan ayında tamamlanacak.** SOCAR Türkiye Üst Yöneticisi Zaur Gahramanov yaptığı açıklamada, Petkim'in Aliğa kampüsü içinde yapılacak olan tesisin 2022 yılı sonunda veya 2023 yılı başında üretime başlamayı planladıklarını belirtti. STAR Rafinerisinde yaklaşık 1 milyon reformat üreteceklerini belirten Gahramanov, üretilen miktarın 250 bin tonunun Petkim'e gideceğini ve kalan 750 bin tonunu planlanan tesiste işleyeceklerini ifade etti. Yeni tesisle Türkiye'nin acil ihtiyaç duyduğu petrokimya ürünlerine odaklanılması ve petrokimya ürünleri ithalatının %40'ünün karşılanması hedefleniyor. (7 Ağustos 2018)
- **İzmir Aliğa'daki STAR Rafineri petrol işlemeye başladı.** SOCAR Türkiye tarafından 6,3 milyar dolarlık yatırımla kurulan STAR Rafineri'nin 80.000 tonluk ilk ham petrol kargosu geldi. Rafinerinin ilk hammaddesi, Azerbaycan'dan gelen Azeri light petrolü oldu. Devreye alınma sürecinde olan rafineride, açılışı planlanan ekim ayına kadar test üretimleri yapılacak. Rafinerinin Genel Müdürü Mesut İter yaptığı açıklamada Star Rafineri'nin Türkiye'de cari açığın azalmasına her yıl 1,5 milyar dolarlık katkı sağlayacağını belirtti. (6 Ağustos 2018)

Yurt Dışından Haberler

- **Çin ve Japonya elektrikli araçların 10 dakikadan daha kısa bir sürede şarj edilmesini sağlayacak ortak bir sarj etme standardı geliştiriyor.** Elektrikli araçlar için bir DC şarj standardı olan Chademo'nun bildirdiğine göre, yeni sistem 2020'ye kadar tamamlanmış olacak. Chademo'nun, 6.000 tanesi Avrupa'da olmak üzere, toplam 18.000'den fazla şarj istasyonu var. Çin'de ise 200.000'den fazla şarj istasyonu bulunuyor. (30 Ağustos 2018)
- **Rusya 30 yılın kömür üretimi rekorunu kırdı.** Rusya Enerji Bakanı Aleksandr Novak yaptığı açıklamada, kömür üretiminde 1988 yılında kaydedilen 420 milyon ton rakamının bu sene üzerine çıkılacağını tahmin edildiğini söyledi. (29 Ağustos 2018)
- **İran, durdurduğu elektrik ve su ihracatını yeniden başlatma kararı aldı.** Bu çerçevede Irak'a elektrik vermeye devam edecek. Irak'ın ithal ettiği elektriğin bedelini düzenli ödememesi üzerine elektrik ihracatını durduran İran, enerji hatlarını yeniden açma kararı aldı. (27 Temmuz 2018)
- **Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ile bir araya gelen Almanya Başbakanı Angela Merkel, enerji konusundaki ortaklığı derinleştirme mesajı verdi.** İki liderin görüşmesinde Azerbaycan'dan başlayıp, Gürcistan üzerinden Türkiye'ye ulaşan ve buradan da Yunanistan ve İtalya'ya doğru devam eden Trans Anadolu doğal gaz boru hattının (TANAP) ve buna bağlı olarak Güney Koridoru'nun da aralarında bulunduğu kimi projelerin genişletilmesi gündeme geldi. Ortak basın toplantısında konuşan Merkel, Azerbaycan'ın enerji arzının çeşitlendirilmesinde Avrupa Birliği (AB) için çok önemli bir faktör olduğuna işaret ederek, "Güney Gaz Koridoru'nun hayata geçirilmesi AB'nin enerji tedariki için de öncü rol oynayacaktır. Ayrıca Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayan ve ticari ilişkileri önemli ölçüde geliştiren Bakü-Tiflis-Kars demiryolu projesini de önemsiyoruz." diye konuştu. (27 Ağustos 2018)
- **Irak, ABD'nin İran yaptırımlarından muaf olmak istiyor.** Irak hükümet yetkilileri ve Merkez Bankası, ülkenin ekonomisinin İran ile çok yakından bağlantılı olduğunu söyleyerek, ABD'nin İran'a yönelik yaptırımlarından muafiyet istedi. (22 Ağustos 2018)

- **İngiltere, İran'daki 570 milyon dolar değerindeki GES projesini durdurdu.** İngiliz yenilenebilir enerji yatırımcısı Quercus, ABD'nin Tahran'a uyguladığı yeni yaptırımlar nedeniyle İran'da 570 milyon dolar değerindeki GES inşasını durduracağını açıkladı. Güneş enerjisi santralının inşasının 3 yıl sürmesi ve her 6 ayda bir 100 megavatlık elektrik ağının bağlanması bekleniyordu. (15 Ağustos 2018)
- **Avrupa Birliği'nde (AB) kotaların üzerinde karbon salınımı gerçekleştiren firmaların ödediği meblağ ton başına 18 Euro seviyesine ulaştı.** AB'de yaklaşık 12 bin fabrika ve elektrik santral, program kapsamında yaydıkları her ton karbon için ödeme yapmak zorunda. (14 Ağustos 2018)
- **Fransız enerji şirketi Total'in ABD'nin yaptırımları nedeniyle çıkmak zorunda kaldığı İran'ın Güney Pars Doğal Gaz Sahası'ndaki hisselerini Çinli CNPC satın aldı.** Yapılan açıklamaya göre, Total'in Güney Pars sahasının 11'nci bölümündeki %80,1 hissesi CNPC'ye geçti. (13 Ağustos 2018)
- **Dünyanın en büyük petrol şirketlerinden olan Shell, yatırım kolu aracılığıyla Ample isimli girişime destek sağladı. Ample elektrikli otomobillerin daha hızlı ve ucuz şarj edilmesini sağlayabilir.** Shell Ventures tarafından yapılan açıklamaya göre Ample isimli girişime 31 milyon dolarlık yatırım yapıldı. (10 Ağustos 2018)
- **Bulgaristan ile Türkiye arasında çift yönlü doğalgaz aktarımı yapacak olan Lozenets-Nedyalsko Boru Hattı açıldı.** 20 kilometre uzunlukta olan boru hattı Türkiye'ye transit gaz aktaracak. Toplam maliyeti 52 milyon leva olan projeye, Bulgaristan'dan Türkiye'ye olduğu gibi Türkiye'den de Bulgaristan'a doğalgaz aktarımı yapılabilecek. (6 Ağustos 2018)

Ekonomik Araştırmalar

arastirma@tskb.com.tr

MECLİSİ MEBUSAN CAD. NO 81

FINDIKLI İSTANBUL 34427, TÜRKİYE

tel: (90) 212 334 50 50 faks: (90) 212 334 52 34

2018 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. her hakkı mahfuzdur.

Bu doküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin yatırım bankacılığı faaliyetleri kapsamında, kişisel kullanıma yönelik olarak ve bilgi için hazırlanmıştır. Bu dokümana dayalı herhangi bir işlem yapılması tarafımızdan öngörülen bir husus değildir. Belirtilen görüşler sadece bizim güncel görüşlerimizdir. Bu raporda yer alan bilgileri makul bir esasa dayalı olarak güncelleştirirken, bu konuda mevzuat, uygunluk veya diğer başka nedenlerle amaca uygunluk tam olarak sağlanamamış olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları veya çalışanları, burada belirtilen senetleri ihraç edenlere at menkul kıymetlerle ilgili olarak bir pozisyon almış olabilir veya alabilir; menkul kıymetler üzerinde opsiyonları olabilir veya ilgili diğer bir yatırıma girebilir; bu menkul kıymetleri ihraç eden firmalara danışmanlık yapmış, hisselerinin halka arzına aracılık veya yüklenim taahhüdünde bulunmuş olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları bu raporda belirtilen herhangi bir şirket için yatırım bankacılığı da dahil olmak üzere önemli tavsiyeler veya yatırım hizmetleri sağlıyor veya sağlamış olabilir.

Bu raporun ilgili olduğu yatırım fiyatı veya değeri, direkt veya indirekt olarak, yatırımcıların menfaatlerine ters düşebilir Döviz kurlarındaki herhangi bir değişimin yatırımın değeri veya fiyatı veya bu yatırımdan sağlanan gelir üzerinde olumsuz bir etki olabilir. Geçmişteki performans her zaman gelecekteki performansın kılavuzu olacak demek değildir. Yatırım geliri dalgalanma gösterebilir.

Bu rapor kamuya açık bilgilere dayalıdır. Doğru veya tamam olmayan hiçbir beyan yapılmamıştır. Bu rapor söz konusu menkul kıymetlerin alınması veya satılması için bir teklif, yorum ya da yatırım tavsiyesi değildir veya bu menkul kıymetlerin alınıp satılmasına yönelik bir teklif için de bir istek veya zorlama değildir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve kendisiyle bağlantılı olan diğerleri bahsedilen şirketlerin menkul kıymetleriyle ilgili pozisyon alabilirler veya bu menkul kıymetlerle ilgili işlem yapabilirler, ayrıca bu şirketler için yatırım bankacılığı hizmetleri de verebilirler.

Herhangi bir yatırım kararı yatırımcının tamamıyla kendi kişisel seçimine dayanmalıdır. Bu rapordaki bilgiler herhangi bir yatırım tavsiyesi olmayıp, raporda yer alan firmalara yatırım yapılmasından ötürü Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiç bir sorumluluk kabul etmez.

